

Delfinų asistuojama terapija

Assoc.prof. dr. Brigita Kreivinienė

No. LLI-352
INTERPROF

ŠIAULIŲ
UNIVERSITETAS

Project is partly financed by
Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020

www.latlit.eu

*Geras gyvenimas yra procesas,
o ne buvimo būseną.*

*Tai ne kryptis
Kelionės tikslas ...*

Carl R. Rogers

Photo: Mikas Vitkauskas/Lithuanian Sea Museum

Kurso turinys:

1. Delfinų terapija: istorija / teorija / tyrimai / reguliavimas
 - 1.1. Įvairūs delfinų terapijos metodai
 - 1.2. Delfinų terapijos teorinis pagrindas
 - 1.3. Delfinų terapijos mokslinis pagrindas: tyrimai ir atvejo analizė

2. Pacientai, turintys neuro sensomotorinius sutrikimus / Sąveika su delfinu
 - 2.1. Poveikis paciento motorinei sistemai
 - 2.2. Poveikis paciento psichosocialinėms ir psichoemocinėms sistemoms
 - 2.3. Poveikis paciento jutimo disfunkcijai
 - 2.4. Poveikis paciento socialiniame tinkle

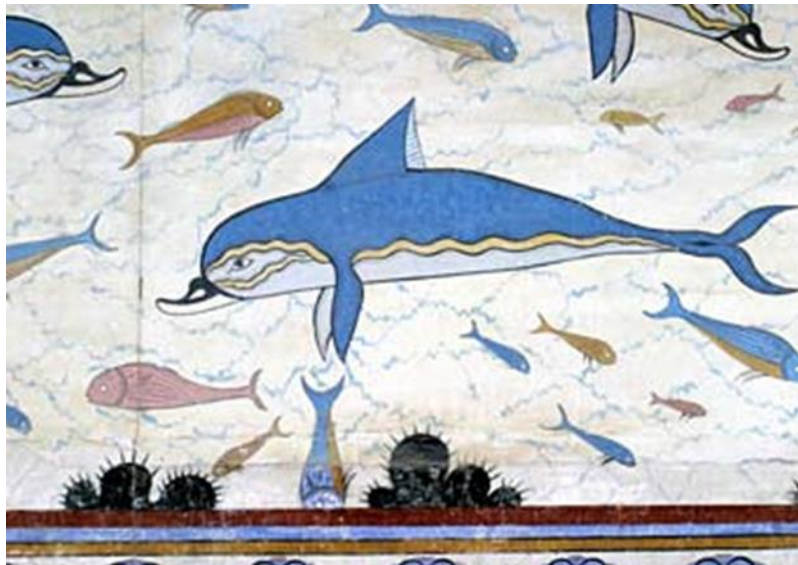
3. Delfinų terapijos principų taikymas: indikacijos ir kontraindikacijos, paciento įvertinimas, gydymas ir delfinų gerovė

4. Įvadas į ergoterapiją, fizinę terapiją ir socialinį darbą, kuriame klinikinėje praktikoje yra terapija su delfinų terapija.

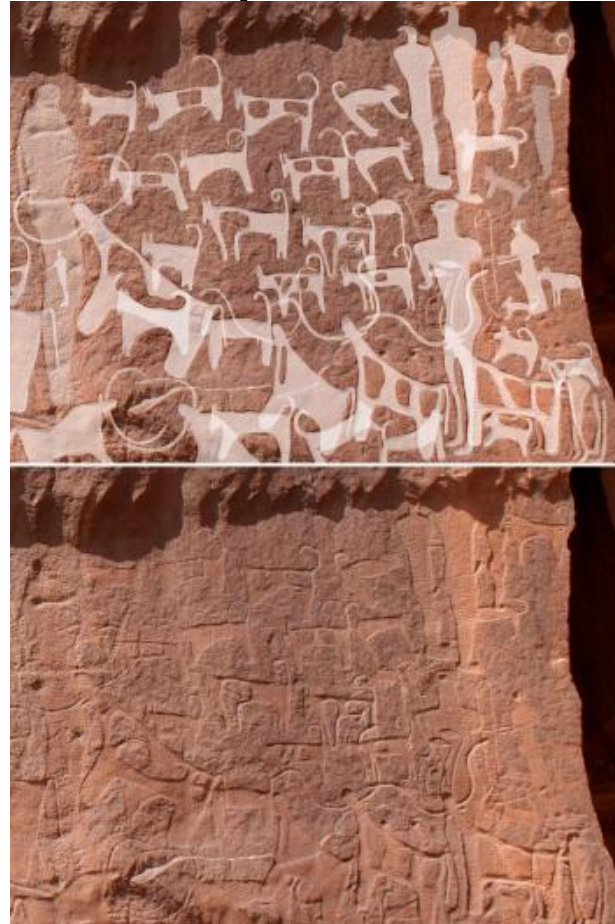
Gydymo gyvūnais istorija

- Gyvūnai visada turėjo prasmę žmonių gyvenime (All and Loving, 1999; Hatch, 2007).
- Įvairios legendos ir pasakos parodo įvairių gyvūnų reikšmę žmonėms.
- Net senovės Graikijoje buvo minima, kad kontaktas su gyvūnais pagerina žmonių emocinę ir fizinę būklę (Macauley, 2006; Nimer ir Lundahl, 2007), nepaisant to, gyvūnai terapiniais tikslais buvo naudojami tik nuo XVIII amžiaus pabaigos (Visi ir mylintys, 1999; Heimlich, 2001; Velde ir kt., 2005; Macauley, 2006).

Gyvūnų svarba senovėje

*Nuotrauka: Chrisas Johnsonas
geografija*

Nuotrauka: Nacionalinė

Nuotrauka: Prancūzijos kultūros ir komunikacijos ministerija, Ronos Alpių regiono regioninė kultūros reikalų tarnyba, Regioninis archeologijos departamentas.

Delfinų terapijos istorija

Nuotrauka: Neringa Girdvainienė, Vidmantas Girdvainis / Lietuvos jūrų muziejus

Maždaug devynioliktojo dešimtmečio Lilly buvo pirmoji pasaulyje, kuri iškėlė hipotezę apie žmonių ir delfinų bendravimą kaip naudingą žmonėms. Ši teorija buvo vadinama delfinų sugebėjimais mokant bendravimo. Vėliau tuo remdamasis Smithas pradėjo įvairius tyrimus (cituoti Humphries, 2003).

Trys pagrindinės teorijos:

- *Sustiprinimo teorija. Pagrindinė šios teorijos idėja yra ta, kad delfinai gali būti naudojami kaip motyvatorius / atlygis siekiant pagerinti dėmesio skyrimą. Šios teorijos turinys atmeta dėmesio stokos ir operatyvinės kondicijos hipotezę (Sokolovas, 1963, „Zeaman & House“, 1963; Lewis ir Harwitz, 1969, Moskowitz ir Lohmann, 1970; Kurtz, 1996; Miller, 1980, Foxx, 1982; Tof, 1998 m., Visi paminėti Nathanson et al., 1997; Nathanson, 1998; 2007).*
- *Poveikio smegenų bangoms teorija. Pagrindinė šios teorijos idėja yra ta, kad bendravimas su delfiniais gali daryti teigiamą poveikį smegenų bangoms (De Bergerac, 1998, Walter & Walter, 1949, De Bergerac, 1998, Robbins, 2002, cituojamas Brakes, Williamson, 2007, cituojamas Nathanson). , 1989; 1998; Nathanson ir deFaria, 1993; Nathanson ir kt., 1997).*
- *Garso poveikio teorija. Pagrindinė mintis yra ta, kad delfinai skleidžia aukšto dažnio garsus, esančius už žmogaus klausos diapazono ribų. Toks garso skleidimas daro teigiamą poveikį neurofiziologiniams hormonams (Chengwei ir kt., 2005; Vanderbilt, 2005; Verfuß, 1996, Au, 1993, Moore and Pawloski, 1990, Foot, 1980, cituojami Brensing & Linke, 2003 ir Brensing). , 2004; Cole, 1995; 1996; Beržas, 1995; 1996).*

DAT pradžia Lietuvoje

Lietuvos jūrų muziejus

- Lietuvos jūrų muziejus (LSM) buvo atidarytas buvusiam Kuršių nerijos forte 1979 m. Per 40 veiklos metų muziejus tapo daugialypiu jūrų kompleksu.
- Lietuvos jūrų muziejus yra pramogų, poilsio ir sveikatingumo paslaugų, teikiamų jūra, kompleksas.
- LSM per metus priima iki 400 000 lankytojų, yra vienas lankomiausių muziejų Lietuvoje.

Atidaromas naujas istorinis DAT puslapis

- Pats pirmasis klientas, sergantis somatodyspraxia ir autizmu, 2001 m.
- Pirmieji DAT 2001–2003 bandymai ir požiūriai.
- 2003–2006 m. Biomedicinos tyrimai su vaikais, kenčiančiais nuo autizmo sutrikimo.
- 2007-2011 m. Socialiniai tyrimai su šeimomis, auginančiomis vaikus su sudėtinga negalia.
- 2010-2011 matuojamas šeimų, auginančių vaikus su negalia, vidinis darnos pojūtis.
- Nuo 2012 m. - praktinis tobulinimas ir atlikti neurosensorinių motorinių šakų tyrimai.

Novatoriškos sveikatos biotechnologijos ES

- Lietuvos jūrų muziejus kartu su Kurtuvėnų regioninio parko direkcija yra pradėjęs novatorišką mokslinės sveikatos biotechnologijų projektą, bendrai finansuojamą iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų (projekto Nr. 01.2.1-LVPA-V-835-01-0008), pavadinimą: „Plėtoti gyvūninės terapijos metodika, pagrįsta moksliniais tyrimais ir ją integruojant į holistinės medicinos sąvoką“.
- Pagrindinis projekto tikslas yra susisteminti turimas mokslo žinias ir praktiką, kad būtų galima sukurti abipusio žmonių ir gyvūnų gerovės aspektų koncepciją vykdant intervencijos programas.
- Projektą sudarys trys etapai: pirmajame etape bus sukurta sisteminė metaanalizė ir koncepcinis gerovės vertinimo pagrindas. Antrame etape, remiantis tyrimų rezultatais, bus sukurtas terapinio poveikio žmonėms ir gyvūnams prototipas. Trečiasis etapas apims bendradarbiavimą su nacionalinėmis institucijomis ir ministerijomis. Projektas apima trijų rūšių gyvūninės intervencijos programas: pagalbinės delfinus, hippo ir šunų terapiją.
- Prie šio projekto dirba trys daugiadisciplininės tyrimų grupės, bendradarbiaujančios su užsienio mokslininkais: Vilniaus universitetas, Klaipėdos universitetas ir VšĮ „Vaiko raida“.
- Projekto trukmė: 2018 m. Liepos mėn. - 2021 m. Gruodžio mėn.
- Bendra projekto vertė - 895 146,09 Eur.

No. LLI-352
INTERPROF
Brigita Kreiviniėnė

DAT principai:

- *Delfinų gerovė. Pirmiausia ir svarbiausia, jog delfinai yra lygiaverčiai terapijos delfinų partneriai. Stebimas sąveikos laikas ir elgesys, siekiant įsitikinti, kad delfinai yra sveiki ir laimingi.*
- *Holistinis požiūris į šeimą. Šeima turi prasmę terapiniam procesui. Todėl visai šeimai yra sukurta pilna intervencijos programa.*
- *Etiniai aspektai. Su žmonėmis ir delfiniais visada elgiamasi su didžiausia užuojauta ir pagarba (Kreivinienė, B., Kirkutis, A., 2018, 57).*

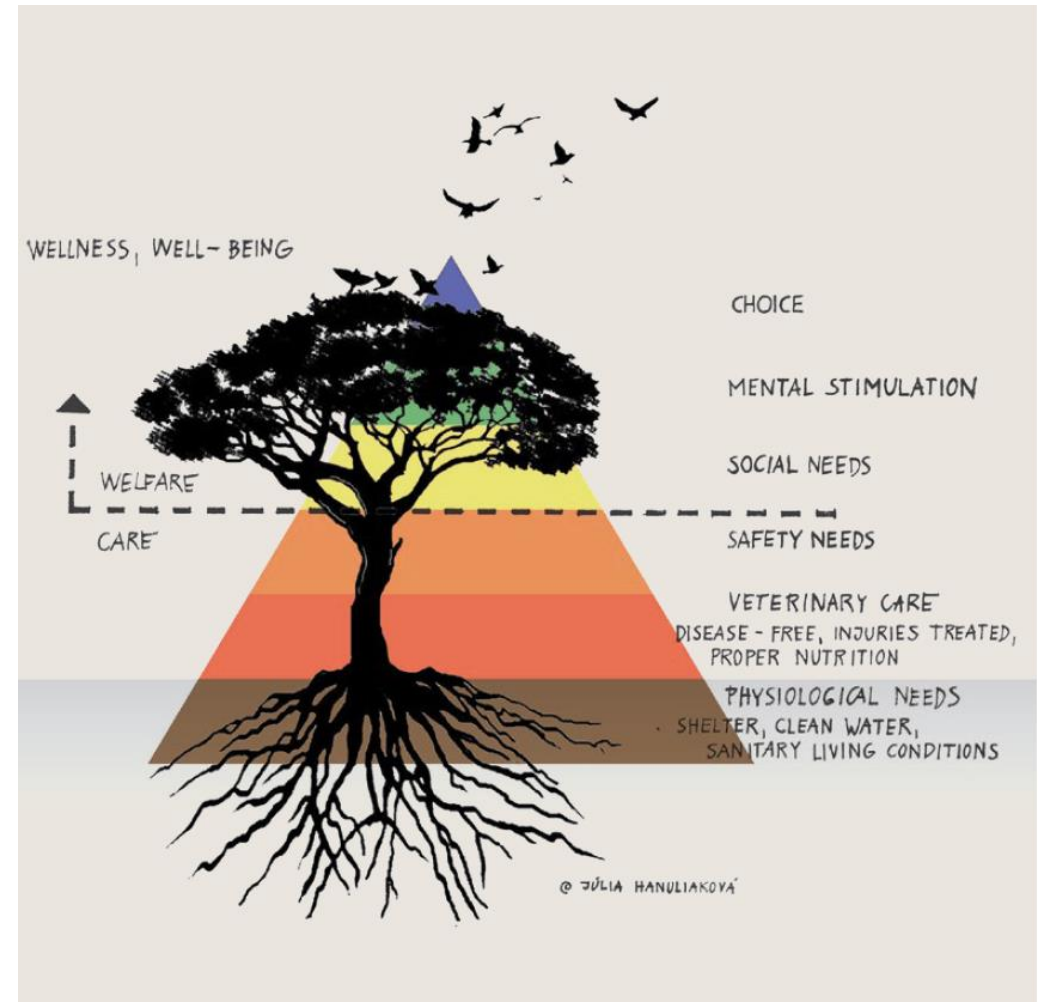
Suprasti gerovę

Pasaulinė zoologijos sodų ir zoologijos sodų asociacija

„Aquarriums“ / „WAZA United“

Išsaugojimas. Pasaulio zoologijos sodas ir

*Akvariumo gyvūnų gerovės strategija,
2015: 8.*

Gyvenimo ir delfinų pasirodymų baseinai

Nuotrauka: Alfonsas Mažūnas / Lietuvos jūrų muziejus

Saulės jlinka - baseinas po atviru dangumi švietimui

Nuotrauka: Alfonsas Mažūnas / Lietuvos jūrų muziejus

Delfinų gerovė

- Žmogaus prižiūrimų delfinų fiziologiniai poreikiai.
- Veterinarinė priežiūra ir zoonozė.
- Saugos poreikiai.
- Socialiniai poreikiai.
- Žmogaus globojamų delfinų psichinės stimuliavimo praktika kituose delfinariumuose.
- Pasirinkimas kaip svarbiausias gerovės elementas.

Bandomųjų tyrimų rezultatai LSM

- Žinduolių smegenys: kaip jos veikia?
- Lyčių skirtumai.
- Biofiziologiniai parametrai.
- Elgesio parametrai.
- Aplinkos praturtinimas.
- Terapinė veikla, kaip viena iš aplinkos praturtinimo šakų.
- Bendroji gerovė prieš situacijos gerovę.

Neįgalumo supratimas

- Trumpa istorinė apžvalga.
- Neurosensorinių motorinių klientų padėtis: poslinkio paradigma.
- Holistinis požiūris: ar tai įmanoma praktikoje?
- Sveikatos samprata: Pasaulio sveikatos organizacijos įžvalgos.
- Komandinis darbas statant socialinę paramą šeimai, turinčiai negalią.
- Delfinų terapija kaip papildoma ir alternatyvi medicina.

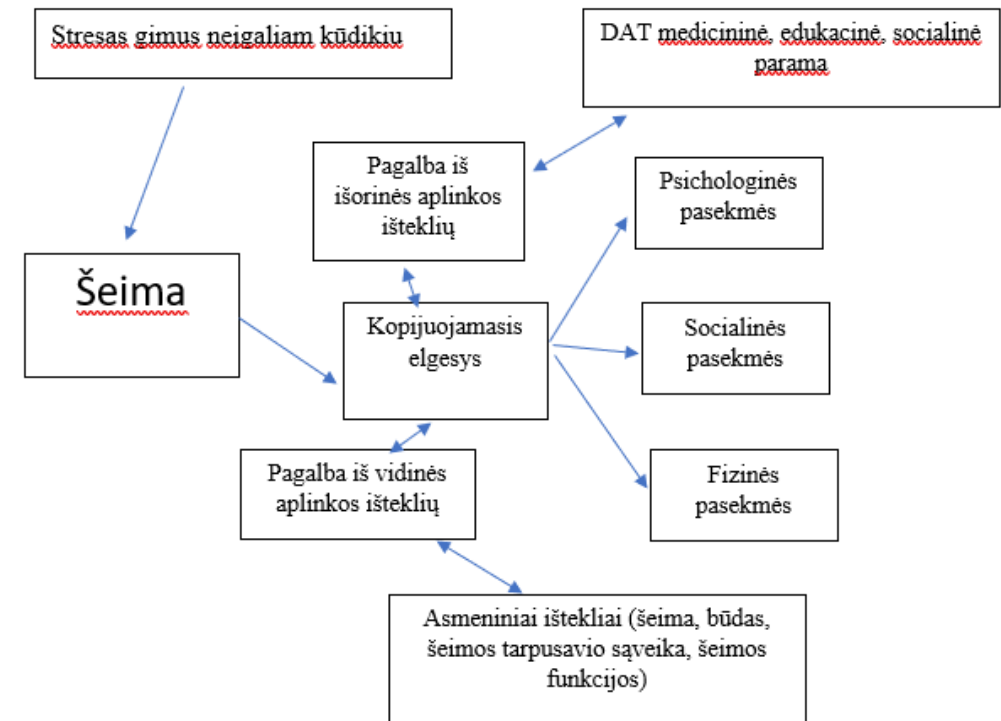
Socialinės paramos supratimas

- Kiekvienai šeimai, turinčiai negalią, reikalinga socialinė parama!
- Socialinė parama, pagrįsta Lazarus & Folkman teorija (1984, cituota Martz ir kt., 2010, 334), laikoma socialinės sąveikos vertės suvokimu.
- Tobino ir Tippinso teorija (1993, cituota Jones ir Brader-Araje, 2002) teigia, kad tikrovė, kurioje šeima bendrauja, yra žinoma jų asmeniniu ir subjektyviu būdu, todėl streso patirtis suprantama kaip individualus šeimos procesas.
- Sarason & Sarason (1985, cituojamas Heiman, 2006, 463) teigia, kad socialinės paramos sąvoka reiškia asmens suvokimą, kad jam (jai) gali būti padedama.
- Asmeninis suvokimas nėra matuojamas kaip socialinio tinklo narių skaičius, bet kaip santykių su konkrečiu socialinės paramos teikėju kokybė.

Šeimos, auginančios neįgalų vaiką, schema

Socialinės paramos poreikis:

- Pirminiai trūkumai (terminas vartojamas Vygoski 1984 m cituota Alifanovienėje ir Kepalaitėje, 2008, 30) ir negalios supratimas.
- Šeimos modelių kaita (Carpenter, 2007): rizika, netikrumas, vienišų tėvystė, trūksta palaikančių šeimos tinklų, pilnas socialinis gyvenimas: įtampos, ekonominio nestabilumo, galios konfliktai, atsakomybės.

Sukūrė B.Kreiviniene, „Lazarus & Folkman“, 1984 m., Hartley ir kt., 2005, 169; Snell, Brown, 2006, 40–41.

No. LLI-352

INTERPROF

Brigita Kreiviniene

DAT centre pritaikytos programos:

- Jutimo integracija
- Judesio terapija
- Dailė, molio ir smėlio žaidimai
- Šerbo judėjimo terapija
- HOP intensyvi sąveika ir vaizdo analizė
- TEACCH struktūrizuotas mokymasis
- WATSU / TANTSU
- Konsultacijos

DAT programos motoriniai aspektai

- Koordinavimo ir pusiausvyros tobulinimas.
- Savarankiškas kūno judesys ir padėtis.
- Raumenų jėgos padidėjimas.
- Didėja pasyvus ir aktyvus galūnių judesių diapazonas.
- Teigiama šalto vandens įtaka kvėpavimo ir širdies bei kraujagyslių sistemoms.
- Fizinio aktyvumo tobulinimas.

Jutimo integracija

- Saugi aplinka, apimanti įrangą, užtikrinančią vestibuliarinius, propriocepinius ir lytėjimo pojūčius bei praktikos galimybes
- Veikla, kurioje gausu jutimų, ypač teikianti vestibuliarinius, lytėjimo ir propriocepinius pojūčius, ir galimybė integruoti tą informaciją su kitais pojūčiais, tokiais kaip regos ir klausos
- Tiesiog teisingas iššūkis!

Jutiminių sistemų supratimas

- Pirminės jutimo sistemos
- Vestibulinė sistema
- Proprioceptive sistema
- Lytėjimo sistema
- Gustorinė sistema
- Uoslės sistema
- Klausos sistema
- Vaizdinė sistema

Photo: Neringa Girdvainienė, Vidmantas Girdvainis/ Lithuanian Sea Museum

Juslinių problemų simptomai:

- Valgymo problemos.
- Problemos užmigti ar užmigti.
- Didelis dirginimas įprastose situacijose.
- Nereaguoja į skausmą arba sulėtėja reaguodama.
- Turi „diskelį“, silpną pusiausvyrą ir susikaupia.
- Nepaprastai aktyvus.
- Vaikščiojimo, nuskaitymo, sėdėjimo vėlavimai.
- Kiti.

Juslinės sąvokos

- Jutimo moduliacija.
- Praksis.
- Sensorinė integracija su įvairaus amžiaus klientais:
- Ankstyvosios intervencijos prasmingumas.
- Mokyklos amžiaus vaikai.
- Jaunystė.
- Senyvo amžiaus žmonių globos ir jutimo problemos.

*Nuotrauka: Neringa Girdvainienė,
Vidmantas Girdvainis / lietuvis
Jūros muziejus*

No. LLI-352
INTERPROF
Brigita Kreiviniėnė

Bendravimo galimybės žmonėms su sud negalia (Sh. Forster):

- HOP yra „Hangout“ programa.
- Tai yra laiko praleidimas su žmogumi.
- HOP yra būdas praleisti laiką su žmogumi ir mąstyti apie asmenį.
- HOP yra ir požiūris, ir požiūris.
- Požiūris paprastas: praleiskite 10 minučių bendraudami su žmogumi, skirdami jam 100 procentų jūsų dėmesio.
- Požiūris paprastas: visiems žmonėms reikalinga sąveika su kitais žmonėmis.

Holistinis požiūris ir permąstymas

- Kai kurie žmonės praleidžia sąveiką:
 - Jie negali pradėti bendrauti su kitais žmonėmis.
 - Jiems sunku išlaikyti sąveiką.
 - Jie turi labai unikalų bendravimo stilių.
- Aplinka neturi prasmės.
- Efektyvus bendravimas: mažiau yra daugiau.
- Delfinai: kaip / kada / kodėl?

Struktūrizuoto mokymo taikymas

- Tai įrodymais pagrįsta paslaugų, mokymo ir tyrimų programa, skirta bet kokio amžiaus ir įgūdžių asmenims, turintiems autizmo spektro sutrikimų.
- Misija yra sukurti ir puoselėti pavyzdinių bendruomeninių paslaugų plėtrą visą gyvenimą.
- Struktūrizuoto mokymo esmę sudaro 3 komponentai: fizinis organizavimas, planavimas ir mokymo metodai, tai reiškia, kad jie turėtų sudaryti klasę taip, kad mokiniai suprastų, kur būti, ką daryti ir kaip tai padaryti, visi taip savarankiškai, kaip galima (TEACCH mokymo medžiaga, Šiaurės Karolinos universitetas).

Nuotrauka: Vida Miškinė

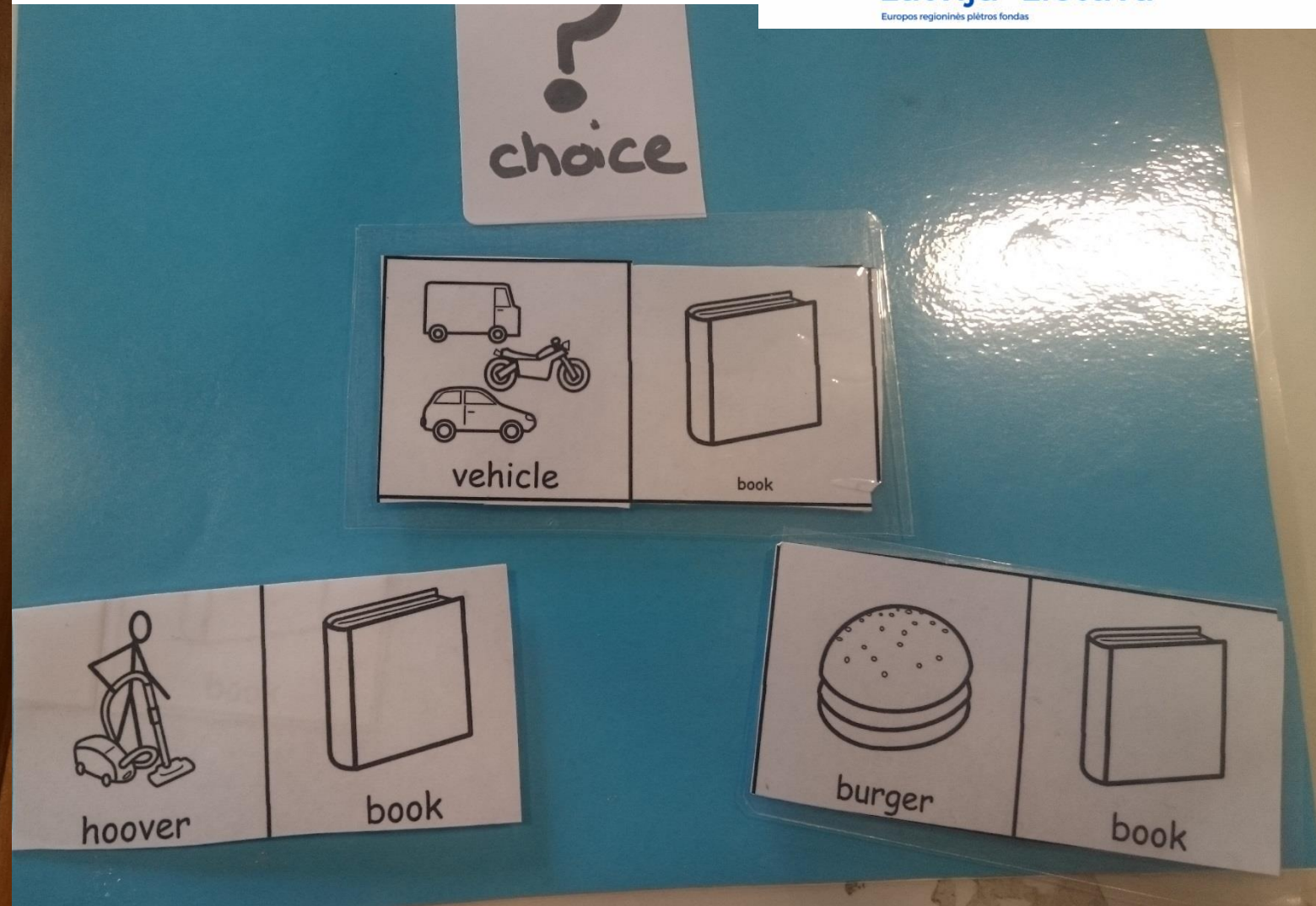
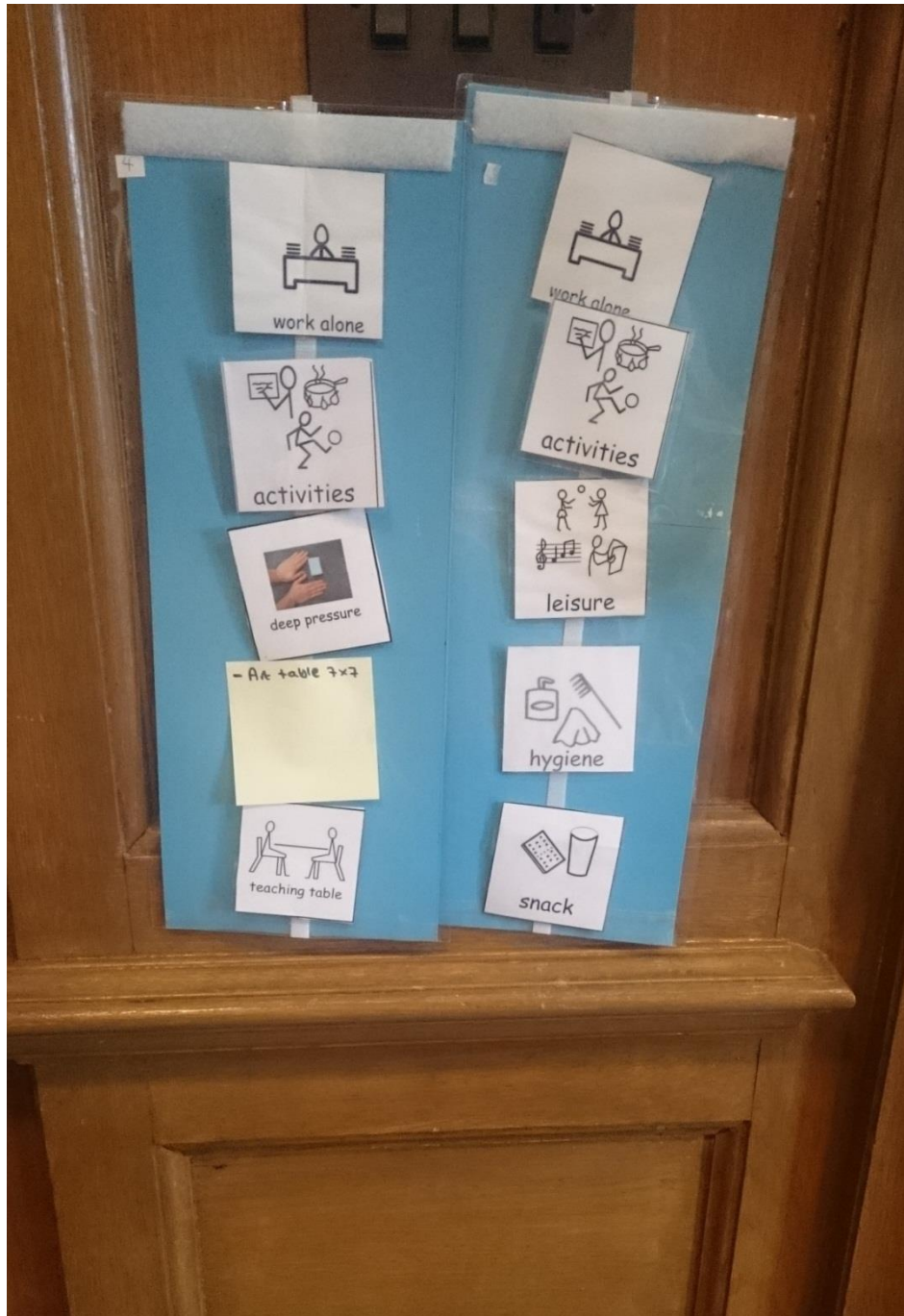

No. LLI-352
INTERPROF
Brigita Kreivinienė

Photo: Vida Miškinė

DAT indikacijos:

- Psichiatriniai ir elgesio sutrikimai
- Nervų sistemos ligos
- Stigmos
- Psichoemocinės / psichosocialinės traumos ir sunkios situacijos , susitvarkyti su gyvenimo situacijomis, praradimas, kita trauminė gyvenimo patirtis, reikalaujanti socialinės paramos.

DAT kontraindikacijos:

- Trapus kaulų sutrikimas
- Epilepsija
- Stomos
- Onkologinės ligos
- Psichikos ir elgesio sutrikimai: aktyvūs periodai
- Vyresnysis amžius
- Kiti

DAT svarba socialiniame tinkle:

- Būti broliu
- Būti mama
- Būti tėvu
- Šeima kaip unikali sistema: taisyklės, vaidmenys, susidorojimas, stresas, paslaptys, permąstymas
- Žmogus su negalia: stiprybė ir silpnybė
- Ką mes gauname delfinų terapijoje?

*Nuotrauka: Neringa Girdvainienė,
Vidmantas Girdvainis*

DAT ir kitos profesijos:

- Bendras supratimas ir profesionalizavimas.
- Profesinio skaidrumo kontekstas.
- Ergoterapija terapijoje su dofinu.
- Kineziterapija ir jos įvairūs taikymo būdai.
- Konsultavimo ir socialinio darbo svarba.
- Medicinos sistemas ir delfinų terapija.

Tolesnės mintys ...

- Socialiniai projektai su užpakalinėmis neurosensorinėmis motorinėmis ligomis
- Bendras darbas: judėjimas-emocija-jutiminė-palaikymas
- Sisteminiis požiūris: nuo - iki
- Viskas svarbu
- Mažiau yra daugiau
- Bendradarbiavimas, santykiai, pasitikėjimas ir pagarba yra ne tik žmogaus ir delfinų sąveika

Nuotrauka: Neringa Girdvainienė, Vidmantas Girdvainis / Lietuvos jūrų muziejus

Kontaktinis asmuo:
Delfinų terapijos centro vadovė
Lietuvos jūrų muziejus
Assoc.prof. dr. Brigita Kreivinienė

b.kreiviniene@muziejus.lt

Tel. (+370 46) 46 10 10

Delfinų asistuojama terapija

Assoc.prof. dr. Brigita Kreivinienė

No. LLI-352
INTERPROF

ŠIAULIŲ
UNIVERSITETAS

Project is partly financed by
Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020

www.latlit.eu